

A KURUC.INFO-PARADOXON

„Tiltakozzon a cenzúra ellen: ossza meg híreinket a Facebookon!” – állt a Kuruc.info nyitóoldalán 2013 augusztusában. A cím alatt a hír arról tudósít, hogy a Kuruc.info olvasói „egyfajta szolidaritási mozgalomként” létrehozták az Egymillióan a Kuruc.infóért nevű, augusztus végén közel 19 000 taggal működő Facebook-csoportot, miután a Facebook a Kuruc.info hivatalos Facebook-oldalát többször letiltotta. E kézirat lezárásakor a hivatalos Facebook-oldal és a létrehozott Facebook-csoport is működött.

Ennek a történetnek médiaszabályozási és általában szabályozási szempontból több fontos tanulsága van. Először is, mi az a Facebook, és hogyan vehette át az állam szerepét? Aztán, el lehet-e érni ilyen akciókkal bármilyen eredményt? És mit kockáztattunk azzal, ha a Kuruc.infónak lehetőséget adunk arra, hogy valamiféle cenzúra áldozataként tűnjön fel? A Kuruc.infóval szembeni jogi fellépés lehetőségeit keresve szükségszerűen belebotlunk a digitális világ sajátosságaiba, amelyek a hagyományos állami szerepvállalás és a jog hatékonysága szempontjából meglehetősen barátságtalan környezetet hoznak létre: kérdés tehát, hogy szükség van-e egyáltalán állami, közhatalmi eszközökre, avagy hatékonyabb-e az önszabályozás? És egyáltalán: a digitális világban kinek van joghatósága ki fölött, és milyen mértékben vonhatók be a hálózati infrastruktúra működtetői a szabályozási feladatok ellátásába? Nagyjából húsz éve folyik a vita az internet szabályozásáról és szabadságáról, de gyakorlatban használható válaszokat nem nagyon adtunk az alapkérdésekre. Ha mégis, akkor a szabályozásra felhasznált eszközök súlyos és ellenőrizhetetlen fenyegetést jelentenek a szabadságra.

A fenti eseménysor jól mutatja, hogy a digitális világban a véleményszabadsággal kapcsolatos legfontosabb döntéseket nem az állam és annak hatóságai hozzák, hanem az interneten megjelenő információk közötti navigálást biztosító szolgáltatók, mindelelőtt a Google és a Facebook. Teszik ezt a hálózati közösség csendes jóváhagyásával, de érdemi jogi, főleg alkotmányossági kontrollmechanizmusok nélkül. A digitális tér olyan hatalmi pozíciójában van, ahonnan bonyolult normaalkotási és jogalkalmazási eljárások nélkül is eldönthetik, hogy mi helyes, és mi nem. A Facebook ún. közösségi alapelvei között rögzíti, hogy a Facebook „nem engedélyezi a gyűlöletbeszédet, de különbséget tesz a komoly és humoros beszéd között. Miközben arra bátorítunk,

hogy megkérdőjelezz ötleteket, intézményeket, eseményeket és gyakorlatokat, nem engedjük, hogy személyek vagy csoportok másokat támadjanak faji, etnikai, származási, vallási, szexuális, nemi irányultsági, fogyatékosági alapon vagy egészségügyi állapot okán.”¹ Ha valaki ez alapján valamely tartalmat gyűlöletkeltő – vagy más módon sértő – tartalomként jelent a Facebooknál, a közelebről meg nem határozott Facebook, egy közelebről meg nem határozott eljárásban eldönti, hogy a tartalom valóban a közösségi alapelvekbe ütközik-e, és ez alapján a tartalmat eltávolíthatja. Szabályozott jogorvoslat nincs, legfeljebb vitatkozni lehet a döntésről. Hatékony, de az alkotmányos garanciákhoz szokott felhasználók számára kissé nagyvonalú megoldás.

Mit nyújt ehhez képest a jog? A hazai szabályozás a digitális világ okozta nehézségeken eddig leginkább úgy próbált túljutni, hogy a már meglévő jogi eszközök mellé egyre újabbakat talált ki, és mindig új optimizmussal ezektől várta a digitális világ megtisztulását. E küzdelem emblemikus célpontja lett a Kuruc.info, amely kétségtelenül a gyűlöletkeltő, kirekesztő, xenofób beszéd egyik fő fóruma, és alaposan feltehető, hogy számos írásával valósított meg különböző büntetőjogi tényállásokat és egyéb jogsértéseket. A Kuruc.info-paradoxon lényege azonban éppen az, hogy a jogalkotó egy jogi eszközzel megoldhatatlan társadalmi probléma megoldására olyan jogi eszközök sorát veti be, amelyek az egyébként teljesen jogszerűen működő szolgáltatók számára jelentenek egyre nagyobb terhet és szabadságkorlátozást.

A hatályos médiaszabályozási rendszer a Kuruc.infóra elvileg alkalmazható, az ott megjelenő gyűlöletkeltő közlésekkel szemben elvileg súlyos médiajogi szankciók alkalmazását teszi lehetővé. A joghatósági, anyagi jogi és eljárási szabályok rendelkezésre állnak, igénybe vehetőek a büntetőjogi és más jogi eszközök mellett, akár azokkal párhuzamosan. A Kuruc.info ellen mégsem indított még eljárást a Médiatanács, így természetesen szankció alkalmazására sem került sor.

A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban Smtv.) kiterjed az „internetes újságokra” és „hírportálokra” mint sajtótermékekre.² Bár a jogalkotó ezeket közelebről nem határozta meg, a Kuruc.info minden bizonnyal megfelel az internetes újság

vagy a hírportál fogalmának, ahogyan a sajtótermék más fogalmi feltételeinek is. Jól látható módon gazdasági szolgáltatásként nyújtják; ehhez nem kell feltárni az oldal bonyolult finanszírozási hátterét, elegendő az oldalon látható reklámokra utalni. Valaki szerkesztői döntéseket hoz arról, hogy milyen tartalmak és milyen elrendezésben kerüljenek fel az oldalra, tehát van valaki, még ha a személye nem is ismert, aki a törvény szerinti szerkesztői felelősséget viseli. Az sem kérdőjelezhető meg, hogy a Kuruc.info elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása, hogy e tartalmakkal tájékoztasson, szórakoztasson vagy oktatasson, ha a közönségének erre van igénye.

Az online sajtótermék a magyar jogalkotó találmánya, annyiban legalábbis, hogy az európai közösségi jog ilyen fogalmat nem ismer. A közösségi jog rendszerében a Kuruc.info, mint a felhasználó egyéni lekérésére nyújtott szolgáltatás, információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak minősül.³ Ennek azért van jelentősége, mert a közösségi jog az Európai Unió területén nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra vonatkozóan meghatározza az alkalmazandó jogot. A joghatóságot – hasonlóan az audiovizuális médiaszolgáltatásokhoz – a származási ország elve határozza meg, azaz a szolgáltatásra kizárólag annak az országnak a joga irányadó, amelyben letelepedett.⁴ Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra vonatkozó szabályozás a letelepedés kritériumait nem határozza meg, amiből az következik, hogy azokat a letelepedés szabadságára vonatkozó általános szempontok szerint kell meghatározni. Az irányelv preambuluma szerint pusztán technikai szempontok – például a szerver helye – alapján a letelepedés nem határozható meg, ahhoz az adott tagállamban végzett tényleges gazdasági tevékenységre is szükség van.⁵ A közösségi jog keretei között a Kuruc.info a nyelve, a tartalma és a reklámokkal megcélzott közönsége alapján magyar joghatóság alá sorolható.

A magyar jogalkotó az online sajtótermékek joghatóságát ugyanakkor ettől némileg eltérően, valójában szűkebben határozza meg. Ennek az oka az, hogy a sajtótermékek joghatósági szabályozása a médiatörvényekben⁶ az audiovizuális médiaszolgáltatási irányelv szabályait veszi át, amelyek koncepciójukban megegyeznek az elektronikus kereskedelmi irányelv szabályozásával, de részletes feltételeket határoznak meg a letelepedés helyének kijelöléséhez.

A KURUC.INFOVAL SZEMBENI JOGI FELLÉPÉS LEHETŐSÉGEIT KERESVE SZÜKSÉGSZERŰEN BELEBOTLUNK A DIGITÁLIS VILÁG SAJÁTÓSÁGAIBA, AMELYEK A HAGYOMÁNYOS ÁLLAMI SZEREPVÁLLALÁS ÉS A JOG HATÉKONYSÁGA SZEMPONTJÁBÓL MEGLEHETŐSEN BARÁTSÁGTALAN KÖRNYEZETET HOZNAK LÉTRE

Ezzel, vagyis éppen a médiajogi előírásoknak az online tartalmakra való kiterjesztésével, a magyar jogalkotó azt kockáztatja, hogy a közösségi jog szerint magyar joghatóság alá sorolható szolgáltatások kikerülnek a médiajogi ellenőrzés alól.⁷ A Kuruc.info esetében a magyar szabályozás annak bizonyítását teszi szükségessé, hogy a szolgáltató központi ügyvezetése Magyarországon található és a szerkesztői döntéseket is Magyarországon hozzák. Ezek bizonyíthatósága meglehetősen kérdéses. A törvény arra az esetre, ha a joghatóság megállapításhoz szükséges adatok nem állnak rendelkezésre – a Kuruc.info esetében feltehetően ez a helyzet –, a letelepedésnek az

európai közösségi jog alapján levezethető általános feltételeinek alkalmazását írja elő. Ezek a feltételek a fentiek szerint megalapozzák a magyar joghatóságot. De még a joghatóság hiányának megállapítására is csak egy hatósági eljárás keretében kerülhet sor, és a Médiatanácsnak ilyen határozata nincs, azaz mindeddig nem tett kísérletet a Kuruc.infoval szembeni eljárás megindítására.

A közösségi jogi és a hazai szabályok alapján a Kuruc.info összességében besorolható a magyar joghatóság alá. Csakhogy ez az elvi joghatóság a gyakorlatban egyáltalán nem biztosítja a hazai jogszabályok alkalmazhatóságát. Az ismeretlen, feltehetően Európán kívüli szervereken tárolt Kuruc.info szolgáltatója a magyar hatóságok számára mindeddig felderíthetetlen, így bármely hatósági vagy bírósági ítélet végrehajtása gyakorlatilag lehetetlen.

Annak mindenesetre nem lenne akadálya, hogy a Médiatanács akár hivatalból eljárást folytasson a honlapon megjelenő gyűlöletkeltő tartalmak miatt. Az új médiatörvények a nyomtatott és az online sajtótermékekre is kiterjesztették azokat a médiatartalmi előírásokat, amelyek korábban, részben eltérő tartalommal, kizárólag a rádiós és televíziós médiaszolgáltatásokra voltak alkalmazandók.⁸ Az online sajtótermékek esetében a törvény lehetővé teszi, hogy az érintett szolgáltatók a médiatartalmi előírásokat az ún. társszabályozás keretében maguk hajtsák végre: a médiatartalommal kapcsolatos panaszokat maguk bírálják el, és maguk szabjanak ki a törvényben meghatározottnál akár enyhébb szankciókat.⁹ A szolgáltatók éltek is e lehetőséggel, és az online sajtótermékek társszabályozási feladatait a Médiatanáccsal kötött közigazgatási szerződés alapján a Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete, illetve a nyomtatott sajtótermékek online megjelenésével kapcsolatban a

Magyar Lapkiadók Egyesülete látja el.¹⁰ Az egyébként is nagyon kevés panaszt kapó társszabályozó szervezetek gyűlöletkeltő közlés miatt még nem folytattak eljárást. A Kuruc.info természetesen nem tagja ezeknek a szakmai szervezeteknek, tehát továbbra is a Médiatanács közvetlen ellenőrzése és a médiajogi tényállások közvetlen hatálya alatt áll.

Az Smtv. hatályos, az Európai Bizottság és az Alkotmánybíróság elvárásainak megfelelően módosított szövege (17. §) rögzíti, hogy a médiatartalom nem lehet alkalmas egyrészt valamely nemzet, közösség, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbség vagy bármely többség, továbbá valamely vallási közösség elleni gyűlölet keltésére, másrészt valamely nemzet, közösség, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbség vagy bármely többség, továbbá valamely vallási közösség kirekesztésére.

Az Alkotmánybíróság az 1996-os médiatörvény hasonló, sőt ennél is korlátozóbb és bizonytalanabb tartalmú rendelkezését a vélemény- és sajtószabadság alkotmányos korlátozásának találta.¹¹ Az új médiatörvényeket vizsgáló 165/2011. (XII. 20.) AB határozat¹² a korábbi alkotmánybírói határozatot nem vizsgálta fölül, a rendelkezést elsősorban abból a szempontból elemezte, hogy annak a nyomtatott és az internetes sajtóra való kiterjesztése is a sajtószabadság alkotmányos korlátozásának minősül-e. A meglehetősen szűkszavú érvelés legfőbb megállapítása, hogy „az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában az írott sajtó esetében is szükséges korlátként tekintett a sajtó útján elkövetett bűncselekményekre, ezért a jelen határozatban korábbi álláspontjának megerősítésére szorítkozott csupán”.¹³ A határozat súlyos hiányossága, hogy szövegszerűen hivatkozva, érvekkel alátámasztva kizárólag a gyűlöletkeltés tilalmát vizsgálta, az Smtv. 17. §-ának (2) bekezdésében foglalt kirekesztés tilalmát nem. Az Alkotmánybíróság végül nem találta alkotmányosértőnek a médiajogi korlátozás kiterjesztését a nyomtatott és az online sajtóra. Tett ugyanakkor egy igen fontos megszorítást a rendelkezés alkalmazhatóságával kapcsolatban: rögzítette, hogy a médiajogi rendelkezés alkalmazási köre pontosan ugyanaz, mint a gyűlöletre uszítás büntetőjogi tényállásáé. Ez a médiajogi gyűlöletkeltés-tilalmat vizsgáló alkotmánybírói határozathoz képest jelentős fordulat, mivel a korábbi határozat a szélesebb médiajogi beavatkozás lehetőségét kifejezetten alkotmányosnak találta.¹⁴ A Médiatanács a mérce meg-

változását a gyakorlatában rögzítette ugyan, de az alkotmánybírói iránymutatást – amit persze egy azóta hatályon kívül helyezett alkotmánybírói határozat tartalmaz – teljes egészében megkerülte. Megállapította, hogy a médiajogi és a büntetőjogi tényállás azonos, „azaz a vizsgált tartalom megítélése azonos mérce szerint történik. Ugyanakkor, tekintettel a büntetőjog és a közigazgatási jog eltérő dogmatikai rendjére és felelősségi szabályaira, a jogsértés (bűncselekmény) megállapításának feltételei jelentősen eltérnek. A gyűlöletbeszéd büntetőjogi és a közigazgatási jogi tilalma tehát részben párhuzamosan halad, de ez nem jelenti azt, hogy amely tartalom az egyik jogág szerint jogsértő, az a másik szerint is az lesz, és megfordítva: a jogsértés hiánya az egyik jogágban nem jelenti automatikusan a felelősség alóli mentesülést a másik szabályai alapján.”¹⁵ Ezzel a nyelvta- nilag értelmezhetetlen fordulattal a hatóság világossá tette, hogy a korábbi, a büntetőjoginál szélesebb beavatkozást megvalósító gyakorlatán nem kíván változtatni. A korábbi hatósági gyakorlat bírói felülvizsgálatának tapasztalatai alapján nem várható, hogy

a közigazgatási bíróságok rákényszerítenék a Médiatanácsot a szigorúbb mérce alkalmazására.

A Médiatanács 2010 óta húsznál kevesebb határozatot hozott a gyűlöletkeltés, illetve a kirekesztés tilalmával kapcsolatban, elmarasztalásra összesen öt esetben került sor. A határozatok többsége televíziós tartalmakat érintett, néhány esetben azonban nyomtatott és internetes sajtótermékekkel szemben is folytak eljárások.¹⁶ Elmarasztaló határozat olyan esetekben született, amikor a bemuta-

tott személyek „nem személyük, hanem etnikai kisebbséghez való tartozásuk alapján definiálódtak („cigányok”), így „a hozzájuk kötődő negatív megítélés a teljes kisebbségi csoportra rávetült”,¹⁷ illetve az ábrázolt csoport „egésze emberarcát elveszítő, kriminalizálódott csoportként került bemutatásra”.¹⁸ A Médiatanács határozataiban kifejezetten ügyel arra, hogy felmutassa a közlés feltételezett hatását, és ne a tartalomról magáról mondjon véleményt. Elmarasztalásra így akkor került sor, amikor „a műsor szám alkalmas volt arra, hogy a nézőkben a romákról alkotott képet negatív irányba befolyásolja”,¹⁹ és az ábrázolás „fontos eleme volt a nézők érzelmi hangolása”, ami erősíti „az információk rutinszerű, gondolkodást nélkülöző, automatikus értelmezését, illetve [gátolja] az elhangzottak tényszerű feldolgozását”.²⁰

A KURUC.INFO-PARADOXON LÉNYEGE AZONBAN ÉPPEN AZ, HOGY A JOGALKOTÓ EGY JOGI ESZKÖZKEL MEGOLDHATATLAN TÁRSADALMI PROBLÉMA MEGOLDÁSÁRA OLYAN JOGI ESZKÖZÖK SORÁT VETI BE, AMELYEK AZ EGYÉBKÉNT TELJESEN JOGSZERŰEN MŰKÖDŐ SZOLGÁLTATÓK SZÁMÁRA JELENTENEK EGYRE NAGYOBB TERHET ÉS SZABADSÁG-KORLÁTOZÁST

Hasonló érvelés olvasható Bayer Zsolt Magyar Hírlapban megjelent írásával kapcsolatban: „A Médiatanács álláspontja szerint egy adott társadalmi közösség ’jelentős részére’ való utalás olyan általánosítást tartalmaz, amely képes arra, hogy a közösség egészére ’visszahasson.’”²¹ Az írás ezért „alkalmas volt nem csak a cigányság ’jelentős részével’, de akár a teljes közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére”, továbbá arra is, hogy „a kisebbség valamennyi tagjával szembeni előítéletek kialakítását eredményezze”, és a kirekesztés tényállását is megvalósítsa. A vizsgált közlés internetes megjelenése a hatósági döntéseket annyiban befolyásolja, hogy a hatóság a szankció mértékének megállapításánál figyelembe veszi az internetes megjelenés hosszú időtartamát, folyamatoságát. A Bayer-ügyben éppen ezért az internetes megjelenést szankcionálta nagyobb bírsággal. Azzal ugyanakkor nem foglalkozott még a gyakorlat, hogy a szankció kiszabása után is elérhető online tartalmakkal szemben indítható-e újabb eljárás. A Bayer-cikk a Magyar Hírlap honlapján jelenleg is elérhető, a megállapított jogsértés és a kiszabott szankció tényére való bármiféle utalás nélkül.

A Médiatanácsnak a médiatartalom ellenérzésére irányuló gyakorlatát általában is a visszafogott beavatkozás jellemzi.²² A gyűlöletkeltő közlésekkel szembeni fellépések a korábbi hatósági gyakorlathoz képest nem jelentik a sajtószabadság súlyosabb korlátozását, és valójában az azokban alkalmazott mérce sem bizonytalanabb a korábbi gyakorlat mércéjénél. A korábbi hatósági gyakorlathoz képest fontos viszsza lépés a célvizsgálatok elmaradása: a gyűlöletkeltő közlésekkel a hatóság kizárólag egyedi ügyek elbírálása során találkozhat, de a rendelkezésére álló kapacitásokat nem használja arra, hogy vizsgálja és elemezze a nyilvánosság egészét meghatározó jelenségeket, például a gyűlöletkeltő közlések gyakoribbá válását.²³ A gyűlöletkeltő közlésekkel szembeni hatósági gyakorlat értékelését megnehezíti, hogy a gyűlöletkeltés tilalmát érintő ügyeknek gyakran az emberi méltóság sérelmével kapcsolatos, vagy akár a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményével kapcsolatos vonatkozásai vannak.

A médiahatósági gyakorlat meglepő módon inkább olyan ügyekben vált ki vitát, amikor a Médiatanács nem szankcionál egyes közléseket; tulajdonképpen ilyen ügy a Kuruc.info is. A Pesty Fekete Doboznak a Magyar Televízió m1 csatornáján bemutatott *A cigány-magyar együttélés* című dokumentumfilmjét éppen azért nem találta gyűlöletkeltőnek és kirekesztőnek, mert álláspontja szerint a műsorszám „nem egységesen tünteti fel antiszociális, összeférhetetlen, bűnözői életvitelű közösségként a cigányságot, mindössze a roma kisebbség egyes, a prob-

lémát testközelből megélt tagjainak véleményét közvetíti a közönség felé”.²⁴ Az Alapvető Jogok Biztosa ugyanakkor a határozattal kapcsolatban azt a kritikát fogalmazta meg, hogy a Médiatanács „nem volt figyelemmel a műsorszám kontextusát adó szociológiai, szociálpszichológiai és médiatudományi szempontokra és körülményekre”, eljárása pusztán formális volt.²⁵ A Biztos szerint a műsorszám az emberi méltóság sérelmét okozta és a Médiatanács eljárásával kapcsolatban kifogásolta, hogy az nem veszi figyelembe a közszolgálati médiaszolgáltató kiemelt társadalmi felelősségét. A határozat valóban nem vizsgálta azt a kérdést, hogy e műsorszám reflektálatlan közzététele jelenleg Magyarországon milyen társadalmi hatás kiváltására alkalmas, és milyen eszközei lettek volna a közszolgálati televízióknak, hogy vitaforumként szolgáljon a műsorszám elhangzotakkal kapcsolatban.

A joghatósági és az anyagi jogi feltételek mindenestre adottak a Kuruc.info-n megjelenő gyűlöletkeltő közlésekkel szembeni médiahatósági fellépéshez. Nyilvánvaló, hogy ezek a médiajogi eszközök önmagukban éppúgy nem hatékonyak a jogsértésekkel szembeni fellépésben, mint bármely más jogterület már létező vagy a jövőben megalkotandó rendelkezései. Ezzel a jogalkotó is tisztában van, ezért a szabályozás új fókuszja azoknak a szolgáltatóknak a szabályozás körébe vonása, amelyek a Kuruc.info és más jogsértő tartalmak számára is biztosítják a szükséges műszaki infrastruktúrát.

A hálózati infrastruktúra működtetői közül elsősorban az adatokat a saját szerverein tároló tárhelyszolgáltató képes a jogsértő közlések eltávolítására. Azonban éppen a Kuruc.info példája mutatja, hogy sokszor a tárhelyszolgáltató nem felderíthető, illetve könnyen és gyorsan lecserélhető. Ebben az esetben a jogsértő tartalom eltávolításának egyetlen módja azoknak a hozzáférés-szolgáltatóknak a jogsértő adatok blokkolására kötelezése, amelyek egyébként az adattal tartós kapcsolatba nem kerülnek, mindössze az adattovábbítást biztosító távközlési hálózatot üzemeltetik. Ez vagy könnyen kijátszható, és ezért nem alkalmas eszköze a jogsértő tartalmak kiszűrésének, vagy olyan mélyen avatkozik az internet működésébe, amivel súlyosan veszélyezteti a jogszerű adatok szabad áramlását, sőt gyökeresen átalakítja az internet teljes működési módját. Az IP-cím vagy domain-név alapján történő szűrés és blokkolás a jogszabályok kijátszására berendezkedett szolgáltatók számára legfeljebb könnyen leküzdhető kellemetlenséget jelent, amire nagyon egyszerűen találnak megfelelő technikai válaszlépést. Abban az esetben viszont, ha a blokkolás alapja az adatcsomagok szűrése, akkor ez szükségszerűen a teljes adatforgalom folyamatos el-

lenőrzésével jár. Műszakilag ez ma már lehetséges,²⁶ azonban a felhasználók tudta nélkül tetszőleges gazdasági vagy politikai érdek mentén végzett szűrés a véleményszabadság és a magánszféra kontrollálhatatlan korlátozásával jár.

A tárhely- és hozzáférés-szolgáltatók bevonása a szabályozási feladatok teljesítésébe az új Büntető törvénykönyv Az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tétele című intézkedésében teljesedett ki, ami alapján a bíróság elrendelheti a bűncselekményt megvalósító, a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használt vagy bűncselekmény elkövetése útján létrejött adat törlését, illetve blokkolását (77. §).²⁷ Az új médiatörvények már korábban is tartalmaztak egy hasonló rendelkezést. Az Mttv. szerint abban az esetben, ha a Médiatek az internetes sajtótermékkel szemben bírságot szab ki, vagy kötelezi meghatározott közlemény közzétételére, és ennek az internetes sajtótermék kiadója nem tesz eleget, a Médiatek az internet-szolgáltatót kötelezi az internetes sajtótermék közvetítésének felfüggesztésére. A törvény a büntetőjogi szankcióhoz képest sokkal kevésbé kidolgozott, így mindenekelőtt nem tisztázza, hogy milyen típusú internet-szolgáltatóra róható ki ez a kötelezettség. A szöveg azonban nem zárja ki, hogy a Médiatek e kötelezettséget a hozzáférés-szolgáltatóval szemben is kirója. Így nem csak büntető-eljárásban, bírósági döntés alapján, hanem hatósági eljárásban, a Médiatek határozata alapján is sor kerülhet adatok szűrésére és blokkolására. A Médiatek hárommillió forint bírságot szabhat ki a blokkolást megtagadó internet-szolgáltatóra, ami háromszorosa a bíróság által a büntetőeljárás keretében az internet-szolgáltatóra kiróható bírság összegének. E rendelkezés alkalmazását előíró határozat sem található a Médiatek honlapján.

A gyűlöletkeltő közlésekkel szembeni médiajogi eszközökből összességében tehát nincs hiány, azok alkalmazására azonban a Kuruc.info esetében eddig nem került sor. Ez ugyan a médiatörvényeket védő szakmai és politikai állásfoglalások fényében meglepő, számomra elsősorban mégis annak bizonyítéka, hogy nem érdemes, sőt nem alkotmányos újabb és újabb, immár a hálózati kommunikáció egész struktúráját veszélyeztető jogi eszközöket alkotni egy ezekkel meg nem oldható probléma kezelésére. A Fundamentumban korábban kifejtett álláspontom szerint a gyűlöletbeszéddel szembeni önálló médiajogi eszközökre és hatósági fenyegetésre nincs szükség, mert mindaz, ami szabályozási úton elérhető, hatékony jogalkalmazással a jogrendszer általános büntetőjogi, esetleg polgári jogi rendelkezései által is biztosítható.²⁸ A véleményszabadságot aránytalanul korlátozó szabályozási megoldások legnagyobb koc-

kázata és a szabályozó legsúlyosabb veresége az lehet, hogy a Kuruc.info az Emberi Jogi Bíróság előtt pert nyer a magyar állam ellen a vélemény- és sajtószabadság sérelme miatt.

JEGYZETEK

1. <https://www.facebook.com/communitystandards>
2. A törvény szerint sajtótermék a napilap és más időszakos lap egyes számai, valamint az internetes újság vagy hírportál, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a sajtótermék tekintetében. Gazdasági szolgáltatás az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatás (Smtv. 1. § 6. pont).
3. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás meghatározását a szabványok és technikai előírások területén alkalmazandó információs eljárásról 98/48/EK irányelvvel módosított 98/34/EK irányelv tartalmazza; legfontosabb alkalmazási területe 2000/31/EK sz. az elektronikus kereskedelmi irányelv.
4. Az Európai Parlament és a Tanács 2000. június 8-i 2000/31/EK irányelve a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (Elektronikus kereskedelmi irányelv), 3. cikk.
5. Elektronikus kereskedelmi irányelv (19) preambulumbekzdés.
6. Smtv.; A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény.
7. A Kuruc.info mint információs társadalommal összefüggő szolgáltatás továbbra is magyar joghatóság alatt áll. A médiajogi joghatóság-szabályozás éppen a médiajogi előírások alkalmazását nehezíti meg; más jogszabályok esetében érvényesül a származási ország elve.
8. Erről részletesen lásd MAJTÉNYI László – POLYÁK Gábor: A szabadság hazai hagyományának megtagadása – új médiatörvények Magyarországon, *Közjogi Szemle*, 2011/1, 1–14.
9. Lásd Mttv. 190–2002/A. §. A szabályozás kritikáját lásd MAJTÉNYI – POLYÁK (8. vj.), továbbá LEHÓCZKI

- Zsófia: Az Egyesült Királyság helyett Kazahsztán és Azerbajdzsán, *Mérték Blog*, 2012. április 6., <http://mertek.hvg.hu/2012/04/06/az-egyedul-kiralysag-helyett-kazahsztan-es-azerbajdzsan/>
10. A magartatási kódexeket és a közigazgatási szerződéseket összegyűjtve lásd a Médiajogfigyelő.hu oldalon, <http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=mediaszabalyozas&id=6>.
  11. Az 1006/B/2001. AB határozat kritikáját lásd POLYÁK Gábor hozzászólása. Fórum a gyűlöletbeszéd szabályozásáról, *Fundamentum*, 2008/2, 29–33.
  12. A határozat részletes elemzését lásd KOLTAY András – POLYÁK Gábor: Az Alkotmánybíróság határozata a médiaszabályozás egyes kérdéseiről, *Jogesetek Magyarzata*, 2012/1, 11–49.
  13. 165/2011. (XII. 20.) AB hat.
  14. Részletesen lásd TÖRÖK Bernát: A gyűlöletbeszéd tilalmának médiajogi mércéi, *Jogtudományi Közöny*, 2013/2, 59–72.
  15. A Médiatanács 802/2013. (V. 8.) számú határozata.
  16. Az eljárásokról összefoglalóan lásd a Médiatanács által működtetett Média törvény.hu oldalt, http://mediatorveny.hu/gyuloletkeltes_es_kirekesztes_tilalma/.
  17. A Médiatanács 828/2011. (VI. 22.) számú határozata.
  18. A Médiatanács 1153/2011. (IX. 1.) számú határozata.
  19. A Médiatanács 1153/2011. (IX. 1.) számú határozata.
  20. A Médiatanács 828/2011. (VI. 22.) számú határozata.
  21. A Médiatanács 802/2013. (V. 8.) számú határozata.
  22. Mérték Médiaelemző Műhely: A médiatartalomra vonatkozó előírások a Médiatanács gyakorlatában. Kiegyensúlyozottság, emberi méltóság, gyűlöletkeltés, gyermekek védelme, http://mertek.eu/sites/default/files/reports/tartalomszabalyozas_jelentes_0.pdf
  23. Mérték Médiaelemző Műhely (22. vj.)
  24. A Médiatanács 924/2012. (V. 23.) számú határozata. Gyakorlatilag ugyanezt az érvelést követi a Médiatanács 1640/2012. (IX. 12.) számú végzése a Hír Televízió egyik műsorszámával kapcsolatban.
  25. Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-3395/2012. számú ügyben
  26. Ennek háttéréről lásd POLYÁK Gábor: Hálózatsemlegesség és médiaszabadság. Az FCC szabályozási javaslatának kommentárja, *Fundamentum*, 2010/3. 72–86.
  27. POLYÁK Gábor: Végképp eltörölni – Adatszűrés és blokkolás a magyar jogban, *Mérték Blog*, 2013. május 17., <http://mertek.hvg.hu/2013/05/17/vegkepp-eltorolni-adatszures-es-blokkolas-a-magyar-jogban/>
  28. POLYÁK (11. vj.) Lásd még Mérték Médiaelemző Műhely: A médiatartalom szabályozása (Vitaanyag), http://mertek.eu/sites/default/files/events/vitaanyag_tartalom.pdf